

kenfomhelst Lærer, der forsvartlig underviser deres Børn.

Den nuværende Befattelsesmaade af Lærerembederne har fremkaldt ikke ugrundede Anker fra forskjellige Sider. Det Naturligste er, at give Kredens Familiefædre en afgjørende Indflydelse paa Valget, og dette kan vistnok ogsaa gjøres med fuld Tryghed, naar Staten gjennem sin Examen sikker sig den fornødne Dygtighed, naar Lærerne gjennem en anden Lønningsmaade betrygges mod altfor ugunstige Lønningsvilkår, og naar Familiefædrenes almindelige Valg forberedes ved et Udvalgs Prøvelse af Ansøgningerne og Indstilling af de formentlig værdigste blandt dem. Skulde en Lærer skaffe Forventningerne til ham, vil der dels i de hidtil gjældende Bestemmelser for Afstediggelsen og dels i den større Frihed, Foreldrene vil faae lige overfor ham ved Raadigheden over Skolepengene, i Reglen være et tilstrækkeligt Børn; men der kan dog tænkes saadanne Tilfælde, hvor en Kreds ikke ad disse Veie vilde være i Stand til at faae en Lærer sjeinet, som ikke længere var paa sin rette Plads, og ogsaa disse Tilfælde har Flertallet ment, at der kunde træffes Bestemmelser for, naar det skete paa en saadan Maade, at Lærerne fik Betyrrelse mod overlede Beslutninger.

Lærernes Lønningsmaade trænger til en Omordning. Ikke blot ere Lønningerne paa mange Steder for lave efter Nutidens Forhold, men Doelsen af Korn efter Kapitelstarten er heller ikke tidsvarende, efterat denne Lønningsmaade er afløst eller i den nærmeste Fremtid paatænkes afløst for andre Embeds- og Besillingsmands Vedkommende; den hidtilværende Indtægt af Offer og Alcidenser maa ophøre med Omordningen af Geistlighedens Lønningsmaade og de kirkelige Indtægter i det Hele med Opøsningen af den tvungne Forbindelse mellem Kirkejenesten og Skolegjæringen. Det er dernæst ønskeligt, at Lærer-Embederne faae en mere ensartet Lønning, at denne kan stige med Tjenestealderen uden Forslyttelser, og at den til en ikke ringe Grad er afhængig af det med Embedet forbundne Arbeide. Paa den anden Side ere de kommunale Byrder til Skolevesenet allerede nu betydelige, og ofte saaledes afhængige af de stedlige Forhold, at de komme til at hvile tungest paa de Egne, som mindst ere i Stand til at bære dem. Det er derfor billigt, at Staten træder til med ikke ubetydelige Tilskud, om det end ikke kan eller bør indgaaes, at Skolevesenet, naar det modtager en saadan Udvikling, som her er paatenkt, bliver noget dyrere ogsaa for Kommunerne end hidtil. Flertallet holder sig overbevist om, at de i Reglen heller ikke ville sty saadanne Offre, naar Undervisningstiden næsten bliver fordoblet, og saavel de som Foreldrene faae den paatænkte langt større Indflydelse paa Folkeskolens hele Virksomhed, og naar Udgifternes Størrelse dog for en ikke ringe Del lægges i deres egen Haand. Lønningerne burde da for Fremtiden ordnes saa, at de be-

stode af to Dele, en fast, i Regelen Bolig, Brænde og paa Landet Jord med stigende Alderstillag indtil et vist Opmaal, og en flydende, Skolepenge for hvert Barn, der søgte Skolen, dobbelt saa stort for Børn, der havde bestaaet den første Lærmaalsprøve, som for dem, der endnu ikke havde bestaaet den. Skolepengenes Størrelse maatte vistnok helst være ens for det hele Land og fastsættes med alt muligt Hensyn til, at de ikke forøgede Kommunerens hidtilværende Lønningsbyrde i for høi en Grad, men dog gav Læreren Udset til ikke blot at kunne tabe ved Usikkerheden, men ogsaa at kunne vinde Noget, hvilket formentlig kunde naas, naar Staten tog Del med Amtet i Urdøelsen af noget større Alderstillag end hidtil. Da Skolevesenets Udvikling ikke mindre er til Kommunens end til Statens Lær, antager Flertallet, at Skolepengene ikke bør udredes umiddelbart af Foreldrene, hvad der ogsaa ofte kunde blive altfor trykkende for mange med et stort Antal Børn, men af Kommunens almindelige Kasse. De skulle udbetales for ethvert Barn, der bestaar Lærmaalsprøven; men, da det vilde være ubilligt, om Lærerne skulde vente med Betalingen for deres Arbeide i flere Aar, maa de kunne kræve sig den betalt maanedlig eller dog sjerdingaarsvis for saadanne Børn, som ved en aarlig Prøve for Skolenavnet godtgjøre at have den i Forhold til deres Alder passende Kundskab i de ved hine Prøver krævede Fag.

Den nuværende Sammensætning af Skoleraadene tilfredsstiller saa lidet Befolkningens almindelige Krav, at det vistnok maa være nødvendigt at faae en ny Ordning af dem samtidig med Skolevesenets Omordning, især naar der ved denne tænkes givet dem en større Myndighed end hidtil, og hertil sigtende Bestemmelser maatte da optages i Lovforslaget, vel helst i Lighed med det i flere Folkethingsamlinger vedtagne Lovforslag om de kommunale Valg.

Staten har hidtil ydet ikke ubetydelige Tilskud til Folkeskolevesenets Udvikling, og dette maa ske i en forøget Grad, hvis ikke Byrderne skulle blive altfor store for Kommunerne. Der turde derhos være Opfordring til særlig at komme Landets tyndbefolkede Egne eller enkelte trængende Kommuner til Hjælp. De fornødne Midler hertil maa tages af Statens almindelige Indtægter, men maatte det ogsaa vil vise sig muligt, at de store Lønningsmidler, Staten har henlagt til Geistlighed, ved den saa længe forberedte Omordning vilde være tilstrækkelige ikke blot til at fyldestgøre det nærmeste Formaal, men ogsaa til at yde Bidrag til Folkeskolevesenet, en Anvendelse, hvorpaa der jo er mange Forbilleder fra Fortiden. Ogsaa ville Bidrag dertil ligge det oprindelige Formaal for Sørg Akademis Midler fuldt saa nær som flere af de Anvendelser, der nu gjøres af dem.

Naar Skolen løses af sin nuværende Afhængighed af Kirken, maa ikke blot det hidtilværende kirkelige Tilsyn falde bort; men Folkekirkens Præ-